

BRYGGERIKLUBBENS:

medlemsblad - 2 - 2002

Innehåll nr 2 2002

Redaktörens spalt	2
Ordföranden har ordet	3
Adressändringar	4
Bryggeribesök i Pilgrimstad	5
Protokoll från styrelsemöte	9
Årets etikett	11
Ändringar i medlemsregistret	12
Gunnar Lindberg in memorian	12
Danska bryggerier	13
Öl på väg till torrlagd kommun	13
Kisa Bryggeri	14
Filosofi	22
Svenskt julöl vann första pris	22

- BRYGGERIKLUBBEN -

FÖRENING FÖR SAMLARE OCH BRYGGERIINTRESSERADE

*KLUBBEN BILDADES 1982 OCH BESTÅR AV PERSONER I SVERIGE, DANMARK, NORGE OCH FINLAND MED ETT AKTIVT INTRESSE FÖR BRYGGERIINDUSTRIN***STYRELSE:**

Sören Borgström (ordförande), Ingmar Srannevik (sekreterare),
Rickard Laisfeldt (kassör)
Ove Grip och Björn Sörngaard (övriga ledamöter)

Medlemsbladets redaktör: Ove Grip, tel: 026-12 82 85, E-post: ove.grip@telia.com

Bryggeriklubbens medlemsblad utkommer som regel 4 ggr/år

Manusstopp: 10/3, 10/6, 10/9 och 10/12

Föreningens postgiro: 37 74 32-0 Föreningens bankgiro: 5304-6942

Föreningens E-postadress: bryggeriklubben@yahoo.com

Adresser:

Sören Borgström, Runvägen 6, 137 55 Tungelsta
Ingmar Srannevik, Centrumvägen 10, 458 30 Färgelanda
Rickard Laisfeldt, Medlevägen 281, 931 98 Skellefteå
Ove Grip, Bäverstigen 22, 806 41 Gävle
Björn Sörngaard, Grinnekullegatan 267, 417 42 Göteborg

REDAKTÖRENS SPALT

Hej!

Så var det dags att skriva en Redaktörens spalt igen. Eftersom jag skrev min första spalt i nr 1 1993 av medlemsbladet så torde detta, om jag räknar rätt, vara min 38:e spalt, och då kan det vara förklarligt att fantasin tryter, vilket den gör denna gång. Jag måste i alla fall börja och så får vi se hur det går.

Trots att jag under signaturen OG på annat ställe skrivit om det senaste bryggeribesöket, det på Jämtlands Bryggeri, skulle jag vilja skriva om besöket även här. Så bra, trevligt och intressant var besöket. Men det får räcka med dessa rader.

Jag vill inleda med en liten redogörelse för redaktörens vedermodor. Som antecknats i protokollet från styrelsemötet är medlemsbladet sedan några nummer tillbaka

av sämre teknisk kvalitet. Anledningen till detta är följande. Bladet har under många år kopierats upp på redaktörens arbetsplats, Skattemyndigheten i Gävle, till en mycket måttlig kostnad. Fram till förra året fanns där en stor och dyr kopieringsapparat med hjälp av vilken underlaget för kopiorna kunde redigeras av vaktmästarna, som skötte kopieringsarbetet, på många olika sätt för att få fram ett gott resultat. Det blev också ganska hög teknisk kvalitet på medlemsbladen. Förra året gjorde dock myndigheten sig av med denna apparat och ersatte den med en "vanlig" kopiator utan några större redigeringsmöjligheter. Detta har lett till kvalitetsförsämringen. Enda möjligheten att höja kvaliteten är att anlita ett kopieringsföretag på stan som har möjligheter

fortsättning sidan 4

ordföranden har ordet!

Tungelsta den 12 juni 2002

Hej alla sommarglada kollegor och läsare!

Sommaren är här och den kom tidigt i år. Ett undantag var visserligen den 25 maj då 38 personer mötte upp i Pilgrimstad och Östersund. Vädret var risigt, men dagen var ”strålande”.

Bryggeriklubbens deltagargrupp välkomnades och togs om hand av Jämtlands Bryggeris bryggmästare David Jones och försäljningschef Fredrik Eriksson. Personligen känner jag David ganska väl sedan 6-7 år och jag vill påstå att han var i absolut högform. Ja, han överraskade till och med ”Fredde” fick jag höra. Det var jämförbart med alla de tillfällen då David och bryggeriet fått ta emot mängder av medaljer och diplom på Stockholm Beer Festival. Att sedan bryggeriet är ganska litet, David är engelsman och kan brygga gudomligt gott öl, samt att atmosfären blev mycket ”intim”, säger väl allt.

Bästa David och Fredrik, vi hade m y c k e t t r e v l i g t , ett stort TACK från oss alla.

Östersunds stolthet Jamtli, med dess museum, vandrarhem och gamla byggnader, var en fin plats att träffas på. Men även trevliga miljöer kan ha en ”dålig” dag. Just denna dag var det marknadsdag med dåligt väder och på kvällen var det musikprogram med något av det mest störande och dåliga band jag personligen upplevt. Man behövde inte vara utomhus för att störas av eländet, det gick lika bra på bytesmötet och vandrarhemmet. Det var nog svårt för de flesta att somna och slut var det först klockan 02.10 på natten. Som ”plåster på såren”, behövde vi inte betala för byteslokalen ”Lignellska salen”.

Efter att ha förlängt tiden för röstandet om Årets etikett 2001, så blev resultatet att även denna gång stod Grebbestads Bryggeri som vinnare med sin Julölsetikett av år 2001. Ett ”traditionellt” grattis till Lars Wennerås och hans personal.

Då du läser detta, så har alla som önskat det även fått de gamla Falken / Falcon-läsken, något som tagit mig över 100 timmar att genomföra. Jag hoppas att det är uppskattat. Nästa utskick av läsketiketter blir gratis för mottagarna, men sedan lär de få betala extra för vad utskicken kostar klubben.

De ekonomiska problem som framöver kommer att belasta klubben, blir en av huvudfrågorna vid klubbens 20-årsjubileumsmöte i Grängesberg den 28 september. Jag hoppas att du som vill och kan vara med då, verkligen kommer till Grängesberg. Det blir garanterat trevligt och vi har reserverat Vårdshuset Stopets samtliga 57 bäddar, plus 6 i reserv. Planera då även för om du har något du vill sälja på vår första auktion.

Till dess önskar dig och alla andra en skön sommar.....

*A
Åren*

Redaktörens spalt...forts från s. 2

att redigera. Det alternativet torde medföra att kostnaden för att framställa medlemsbladet blir avsevärt högre. Redaktören förslår att läsarna bildar sig en uppfattning i frågan Dagens kvalitet till måttlig kostnad eller högre kvalitet till högre kostnad? och framför den vid årsmötet i höst

För att hålla portokostnaderna nere omfattar detta medlemsblad inte fler sidor än att det tillsammans med kuvertet och etiketterna väger högst 100 g. De läsare som har synpunkter på detta bör framföra dem vid årsmötet.

Bryggeriklubben tappar då och då några medlemmar. Det är både samlande medlemmar och stödjande medlemmar. Att klubben tappar stödjande medlemmar beror dock oftast på att den stödjande medlemmen har upphört med sin verksamhet p.g.a. ekonomiska problem eller har köpts upp av någon annan stödjande medlem. Få om ens någon stödjare har upphört att vara medlem av andra skäl, vilket är glädjande. Mycket glädjande är också att vi hela tiden får nya stödjande medlemmar, som nu senast tre nya sådana.

I Svenska Dagbladet läste jag häromdagen om en ny möjlig stödjande medlem, nämligen Bryggeri AB Skansen Lejonet. Företaget har ännu inget eget bryggeri utan gör som Boston Beer Company (Samuel Adams) så framgångsrikt gjort, nämligen att köpa kapacitet av ett annat bryggeri. Det är f.n. Munkbo som tillverkar Skansen Lejonets högt betygsatta Vinga Export.

En annan presumtiv stödjare är Three

Towns Ind Breweries. Om detta bryggeri vet jag dock inte mer än att företaget tagit över några märken från Pripps/Carlsberg Sverige enligt EG:s beslut, nämligen Sailor och TT.

Jag ska avsluta med att berätta något om mina semesterplaner. Vecka 28 reser jag och min familj till Wien, där jag aldrig varit tidigare. Jag tog därför häromdagen fram Michael Jacksons Pocket Beer Book för att, trodde jag, få en fyllig information om Österrikes och i synnerhet Wiens bryggerier samt om var man dricker öl i Wien. Besviket kunde jag dock konstatera att Michael Jackson inte tyckte ha några högre tankar om Österrikes bryggerier och öl. Han har nämligen ägnat endast en sida i boken åt Österrike och att där fanns bara en adress till ett ställe där öl serveras. Jag blir tvungen att klara mig helt på egen hand om jag vill hitta bryggerier och trevliga ölställen.

Vecka 31 ska vi åka till Rhodos, där jag inte heller varit förut. Jag hade inga förhoppningar om att finna någonting om denna ö i Jacksons bok. Och mycket riktigt. I den fanns inte ens en rad om Grekland. Finns det öl på Rhodos och i Grekland? Sannolikt finns det väl Amstel som det brukar göra vid medelhavet. Det fanns det i alla fall på Kreta, där jag var för några år sedan.

Som synes blev det en Redaktörens spalt i alla fall. Jag hoppas att läsarna av detta blad finner i alla fall visst nöje i att läsa det och denna spalt. Om ni inte gör det får ni säga till på årsmötet.

Till dess, ha det så bra önskar
REDAKTÖREN

ADRESSÄNDRINGAR

Med de ökade kostnader vi hela tiden står inför är det av yttersta vikt att vi medlemmar också hjälper till att hålla dessa nere. Ett av många sätt är genom meddelanden via E-post och vi håller nu på med förberedelser att få ingång vår hemsida. Därför vill vi att ni alla som har E-postadress meddelar denna till mig eller Ingmar Strannevik och även meddelar när denna ändras samt att ni försöker hålla adresslistan fullständig och aktuell.

Detta för att spara portokostnader i framtiden. Tack.

Rickard Laisfeldt, kassör

Bryggeribesök i Pilgrimstad

Lördagen den 25 maj 2002 är en dag som många kommer att minnas länge. Det var nämligen då som Bryggeriklubben besökte Jämtlands Bryggeri i Pilgrimstad. 36 medlemmar och anhöriga till medlemmar mötte upp och fick en väldigt fin upplevelse. Det framgår med tydlighet på två andra ställen, redaktörens spalt och protokollet från styrelsemötet, att det var ett mycket lyckat bryggeribesök. Och den som gjorde besöket så lyckat var bryggmästaren David Jones. Vilken entusiast. Och av vad han berättade framgick att han i sitt jobb fick utlopp för sin entusiasm. Han kunde och *fick* brygga goda öl. Säkert skulle alla bryggmästare, på såväl små som stora bryggerier, vilja gör det David gjorde, nämligen få brygga spännande öl och inte smaklös öl för massorna. Att tillhandahålla variation, dvs. många olika smaker, och att få fortsätta brygga en god öl även om den inte säljer så mycket.

Det mesta är redan sagt om det fina bryggeriet i Jämtland. Här kommer bara några sakuppgifter om bryggeriet och om besöket där.

Vi hälsades välkomna av David och Fredrik. Redan vid entrén fick vis se bevis på bryggeriets storhet. På väggen innanför entrén satt nämligen 35 bevis på detta i form av pris av olika slag. Det var nästan enbart guld- och silverpriser.

Medan vi provsmakade olika sorters direkt från lagertankarna fick vi veta bl.a. följande.

Bryggeriet producerar ca 350 000 liter öl per år. 2001 var första året som bryggeriet gick med vinst. Hell är den sort som säljs mest. Portern säljs dessvärre sämst, trots att receptet ofta ändras. Bryggeriet är det minsta i Sverige med buteljering. Det fanns inget laboratorium i bryggeriet. Använder man bara förstklassiga råvaror behövs inget sådant. Det kostar naturligtvis att använda endast de bästa råvarorna, vilket var anledningen till att Jämtlands öl kostar lite mer än öl från andra bryggerier. Av bryggeriets produkter är Jämtlands Bärsten Davids favorit (vilket undertecknad har mycket lätt att förstå) David berättade att en av bryggeriets senaste produkter, Fallen Angel, skämtsamt kallades Hell's Angel.

David berättade också lite om sin bakgrund. Han hade fram till 1984 varit manager i pub och därefter till 1986 arbetat och bryggt öl i en Brew pub i Barbican i London. Han hade arbetat i ett bryggeri på Isle of Man och på en bryggeripub i Oslo. 1995 hade han kommit till Jämtlands bryggeri. 1998 hade han gjort en sejour på ett bryggeri i Irland men hade därefter varit Jämtlands bryggeri trogen.

Det var mycket nöjda besökare som tillsammans med mycket öl (det mesta kanske i kroppen) lämnade Jämtlands Bryggeri. Det kan inte sägas nog många gånger - tack för ett mycket trevligt bryggeribesök.

OG

Här inne ligger det stora lilla bryggeriet

Deltagare i Pilgrimstad/Östersund

Martin Andersen

Fru Andersen

Per Berggren

Patrik Berglund

BengtBorg

Sören Borgström

Erik Brorsen

Lis Brorsen

Sören Clavebring

Lennart Edvardsson

Lars Forsberg

Mona Forsberg

Niels Gravesen

Ove Grip

Svein O. Hauge

Helge Hoff

Mikko Hovi

Tuffe Jansson

Torben Jensen

Erik Larsen

Lennart Larsson

Stefan Lööv

Leif Nielsen

Björn-Terje Nilssen

Fru Nilssen

Ole Olsen

Erik Opaker

Arne Persson

Veikko Roos

Ingmar Strannevik

Roger Svensson

Per Söderberg

Torbjörn Söderberg

Björn Söörgard

Hans-Lennart Ullström

Henrik Unnerbrant

Massor av bevis på bryggeriet storhet

David (till vänster) och Fredrik hälsade oss välkomna

Vi lyssnade mycket gärna på David

Ölen smakade mycket bra

Sören tackar med standar och etiketter

Styrelsemöte för BRYGGERIKLUBBEN på Jamtli i Östersund, 2002-05-25

Närvarande:	Sören Borgström	Ordförande
	Ingmar Strannevik	Sekreterare
	Ove Grip	Övrig ledamot
	Björn Sörgaard	Övrig ledamot

1. Mötets öppnande.

Mötet öppnades av Ordförande Sören Borgström .

2. Kallelse till mötet, godkännande.

Mötesdeltagarna godkände kallelsen till mötet.

3. Dagordningens godkännande.

Dagordningen godkändes.

4. Val av mötesfunktionärer och justeringsmän.

Till mötesordförande valdes Sören Borgström och till mötessekreterare valdes Ingmar Strannevik, Ove Grip utsågs att justera protokollet.

5. Medlemssituationen.

Bryggeriklubben har i nuläget 92 samlande medlemmar och 3 som ännu inte betalt medlemsavgiften. Klubben har 26 stödande medlemmar och 6 som inte betalt.

6. Kassareport samt diskussion om den framtida ekonomin.

Då kassören inte kunde närvara, redogjorde Sören för kassareporten. Klubben har 24-25 000 kronor i tillgångar. Framöver får klubben svårare med ekonomin då bidraget på 10 000 kronor från Svenska Bryggareföreningen utgått.

Ove berättade att det bytts kopieringsapparat på hans jobb och kopiorna till medlemsbladet nu blivit sämre. Styrelsen beslutade att Ove hör sig för med tryckerier om kostnaden för tryckning av medlemsbladet. Medlemsbladet kommer att bantas för att hålla nere tryckkostnader och porton.

Björn föreslog att delar av medlemsbladet läggs ut på en klubbsida på Internet. Problemet är att många av medlemmarna i klubben inte har tillgång till Internet.

Det har kommit in klagomål att styrelsen inte svarat på e-post som sänts till klubben. Styrelsen beslutade att sekreteraren tar över ansvaret av klubbens e-post. För att hålla en bättre service till medlemmarna kommer medlemmarnas e-postadresser att finnas tillgängliga på medlemsbladet.

Styrelsen beslöt att minska på resekostnaderna till mötena och kostnaderna fastslogs till faktiska kostnader eller max 10 kronor/mil. Dessa kostnader skall redovisas till styrelse och medlemmar av kassören.

7. Dagens bryggeribesök

Bryggeribesöket på Jämtlands Bryggeri var mycket trevligt och alla fick ett fint mottagande av David Jones och Fredrik Eriksson. David Jones, som har sitt ursprung i England berättade om

Styrelsemöte för BRYGGERIKLUBBEN på Jamtli i Östersund, 2002-05-25

bryggeriet och sig själv och visade oss runt på bryggeriet. Under rundvandringen bjöds det på smakprov av bryggeriets produkter och stämningen var hög. Som avslutning på besöket skänkte bryggeriet drycker som skulle avnjutas under bytarmötet på kvällen.

8. Höstens jubileumsmöte

Sören har förberett jubileumsmötet hos Spendrups i Grängesberg och bokat övernattnig på Vårdshuset Stopet. Vårdshuset skall även leverera maten till jubileet. På mötet kommer det även att bli auktion av etiketter, glas m.m. som lämnats in av medlemmar.

9. Rapporter

Björn rapporterade att han plockat ihop några specialetiketter från Jämtlands Bryggeri samt en flaska öl med specialetikett bryggeribesöket till ära. Detta delas ut till medlemmarna under bytesmötet.

10. Nya och övriga frågor.

Kassör Richard har via Sören meddelat att han vill ha in adressändringar, nya telefonnummer, ändringar i samlarområden, mobiltelefonnummer och e-postadress från alla medlemmarna.

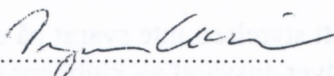
Björn föreslog att alla styrelsemöten läggs före bryggeribesöket.

Björn föreslog också att information till medlemmarna om ändringar under möteshelgen blir bättre. Sören berättade att ändringen av mattiden på lördagskvällen ändrades så sent att det inte hade varit praktiskt möjligt att få ut det till medlemmarna då många medlemmar kom direkt till bryggeimötet klockan 14 i Pilgrimsstad. Att Richard inte var med under helgen försvårade också mycket av informationen. Annars brukar informationen fungera.

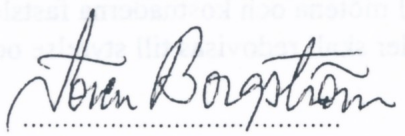
Ingmar och Björn frågade om när läsketiketterna kommer att tilldelas medlemmarna. Sören berättade att det är på gång och att Veikko Roos skall sortera.

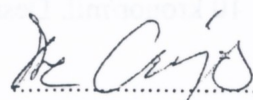
11. Avslutning.

Mötesordföranden avslutade därefter mötet och styrelsen gick ner till bytesmötet som hade börjat.

.....
Sekreterare: Ingmar Strannevik

Justeras:

.....
Ordförande: Sören Borgström

.....
Justeringsman: Ove Grip

“ÅRETS ETIKETT 2001”

Omröstningen till Årets etikett 2002 fick 52 medlemmar att avge röster/poäng, sammanlagt 312 poäng. Segrade gjorde

Följande etiketter fick flest röster/poäng

1. Grebbestads Julöl Starköl	57 poäng
2. Krönleins Kräftöl	44 " -
3. Munkbos Svea Viking Mjöd	36 " -
3. Slottskällans London	36 " -
5. Avestas Rommeheds Julöl	30 " -
6. Spendrups Julbrygd 5,3 %	29 " -

Ändringar i medlemsregistret

Nya medlemmar

4. Ingrid Lindberg (ny stödande medlem)

179. Guttsta Källa AB (ny stödande medlem)

180. Gustav Vasa Bryggeri AB (ny stödande medlem)

Adressändringar

142. Göran Jalstrand, E-post: g.jalstrand@telia.com (E-postadress)

169. Martin Andersson, E-post: martina3@frisurf.no (E-postadress)

161. Pekka Nurminen, Kantinvägen 4, 270 22 Köpingsbro, tel. 0511-55 15 58 (ny adress)

Medlemsskap som upphört

58. Melings Bryggeri AB

143. Charles Cassino

Gunnar Lindberg

* 8 september 1920

† 20 december 2001

En av Bryggeriklubbens tidigaste och äldsta medlemmar har gått ur tiden. Han blev medlem när han fortfarande var aktiv som handelsträdgårdsmästare i Sparsör, Fristad och samlandet var Gunnars stora hobby. När undertecknad hittade förlagan till vårt klubbemblem, så var det tack vare Gunnar som vi fick hjälp av hans styvson Christer Bergander med "finputsningen". Gunnar var en mycket social, positiv och gladlynt person som nu lämnat oss för sin sista resa. Vi, hans vänner och samlarkollegor, hyser frid över en god kamrat.

Sören Borgström

Danska bryggerier

Redaktören har bitt medlemmen Leif Nielsen att göra en förteckning över de danska bryggerier som är i drift med angivande av intressegrupp, ägarskap m.m.. Här är förteckningen.

Bryggerigruppen:

Ceres Bryggerierne
Thor Bryggerierne
Albani Bryggerierne
Maribo Bryghus
Faxe Bryggeri

Carlaberg A/S :

Tuborg Bryggerier
Carlsberg
Saltum & Neptun Bryggerier
Wiibroes Bryggeri
Coca Cola Tapperierne
Fredericia Bryggeri

Husbryggerier:

Bryggeriet Apollo
Bryggeriet Sct. Clemens
Bryggeriet Herning

Bryggerier selvstændige :

Thisted Bryghus
Bryggeriet Fuglsang
Svaneke Bryghus
Ørbæk Bryggeri
Refsvindinge Bryggeri
Hancock Bryggerierne
Bryggeriet Vestfyen
Harboes Bryggeri

Svenska Dagbladet lördag 27 april 2002

Öl på väg till torrlagd kommun

OSLO Den sista vita fläcken på alkoholkartan i Norden försvinner. Audnedal kommun i Norge kommer att tillåta ölförsäljning.

Kristelig folkeparti, som styr kommunen, har med elva mot sex röster i kommunstyrelsen förlorat sin långa kamp för att hålla alkoholen borta.

Nu får kommunens två buti-

ker sälja öl från och med maj.

- Jag har inga planer på att försöka riva upp beslutet igen. Det har inte skett i någon annan av de kommuner som infört ölförsäljning, säger kommunalrådets ordförande Tor-kel Mydland.

Audnedal är en skogs- och jordbrukskommun i södra Norge, närmare Kristiansand än Stavanger, men utan egen kustremsa. Det bor 1 528 personer i kommunen, 600 kor, 850 får och några grisar och hönor. Allt enligt kommunens nätsida, där det också framgår att det byggs 1,0 kilometer bilväg och 12 kilometer traktorväg per år i kommunen.

- Det är bra att det äntligen blir tillåtet att köpa öl här. Det har varit tråkigt nog att bo här,

säger Odd-Erling Egra, 18 år, som studerar på gymnasiet.

Många invånare har emellertid gjort som norrmännen gör på nationellt plan - kört till grannen och handlat.

Vinmonopolets försäljning är omvänt proportionell med avståndet till Sverige. Det är bara genom att öppna allt fler butikar som försäljningen i Norge hålls uppe. Längre var det en övre gräns på 110 vinmonopol i hela landet. Innan året är slut är det 182. Det är bara en sorts alkohol som norrmännen slutat köpa - israeliskt vin. Försäljningen av israeliska vinsorter rasade med 32 procent det första kvartalet i år.

BJÖRN LINDAHL
bjorn.lindah1@svd.se

Här kommer ytterligare ett avsnitt ur boken Nya Centralbryggeriet 1899 - 1949

ÖVRIGA BRYGGERIER

A. KISA BRYGGERI

av Curt von Wachenfelt

Bryggmästare Carl Fridström

Anteckningar till Kisa Bryggeris historia

Den 31 mars 1851 ansöker snusfabrikören *Johan Axel Liljedahl* i Kisa hos Linköpings Lands Canzlie om tillstånd att vid Kulla i Kisa socken få utöva bryggerirörelse. Han fick sin ansökan beviljad emedan han med behöriga bevis styrkt "att han råder öfver sig sjelf och sin egendom, kan skrifva läsligt och räkna quatuor species i enkla tal och sorter, begått H. H. Nattvard samt är välfrejdad".

Johan Axel Liljedahl var född i Ösjöfors inom Rumskulla socken av Kalmar län den 27 mars 1807 som andre son av pappersfabrikören *Jon Liljedahl* och *Christine Heldenstedt*. Vid ett års ålder flyttade han med sina föräldrar till Örneström i Kisa socken där fadern övertog pappersbruket. Där växte han upp och efter erhållen undervisning vid trivialskolan i Linköping biträdde han fadern med försäljningen från dennes pappersbruk.

År 1836 synes han ha etablerat sig i Kisa som "pappersidkare", antagligen för Örneströmsbruket. Två år därefter är han i Mariestad och får där kommerskollegii tillstånd att idka tillverkning av snus. 1841 är han åter i Kisa där han köper utjorden Helltorp och bosätter sig där med sin familj. Hustrun *Fredrika Eleonora Cederdahl*, född 15/8 1807 på Cedersholm i Gärdserum, död i Motala 28/10 1888, var dotter till pappersfabrikören *Jonas Magnus Cederdahl* och *Christina Elisabeth Lindgren*.

Vid Helltorp anlade han en snus- och tobaksfabrik, vilken han 1848 flyttade till Kulla inom Kisa, där han av sin bror, färgaren *Frans Oskar Liljedahl*, vilken ägde $\frac{1}{3}$ mantal *Krono Skatte Post- och Augments* hemman *Kisa Kullagård*, tycks ha hyrt en tomt. Han uppför där den nya fabriksbyggnaden samt ett bostadshus.

Troligen är det denna fabriksbyggnad som 1851 bygges till och iordningställes för det nystartade bryggeriet. Bryggeritomten sträckte sig från Lilla torget ("Skvallertorget") ner till Kisaån. I tomtens sydöstra hörn låg bryggeribygnaden just där järnvägen nu går fram och i dess längdriktning. Enligt brandförsäkringen av 1877 var byggnaden "av timmer, täckt med tegel på bräder och spån. 49 fot lång, 37 fot bred och 17½ fot hög på jemnvägg, består af 2^{ne} våningar, innehållande 8 rum och vind, samt beläget inom 50 fot från hus med eldfarlig inrättning och 140 fot från vattenhemtningssälle. Widbyggd med 2^{ne} kylskepp. Huset är i godt skick och rödfärgat; Beläget i öster om lägenhetens boningshus, i hvilket finnes Kölna med murade väggar och golf och är samma hus som ofvan nämnt, på uppgifvet afstånd." Från bryggeribygnaden gick en lång spång över den sankastrandmarken ut till ån. Där låg båtar bundna, och pojkar satt gärna på spången och metade. I kärret låg en källa, från vilken vatten togs till bryggeriet.

Längs med tomtens västra gräns låg det ovannämnda boningshuset vari även ölserveringen var inrymd. Denna finns fortfarande i samma hus på östra gaveln, men då låg den med ingången på gaveln mot torget. Gick man in här kom man först in i ett rum med disk, där försäljningen skedde. Till höger om detta rum låg serveringen. På husets norra långvägg var en ingång, som förde till bryggarens privata bostad. Norr om denna byggnad, där det stora bostadshuset Svea nu ligger, låg lager och iskällarna. I linje med dessa låg det äldsta stallet, som var sammanbyggt med övriga uthus. Tillsamman inramade husen en rektangulär gård öppen mot torget.

Den ekonomiska kris, Sverige genomgick på 1850-talet, drabbade fabriker Liljedahl hårt, och konkurs blev oundviklig. Redan 1852 fick han avträda till borgensmännen förvaltningen av sin egendom. I ett brev till häradshövding Durling ger han en åskådlig bild av sina ekonomiska svårigheter. Efter en skildring av snus- och tobaksfabrikationen, som från en lovande början hastigt försämrades, då tobakspriset steg, fortsätter han: "Under hopp att Tobacken lika hastigt skulle falla som han steg, lika som det omöjliga att utan allt för stor förlust Realisera mina lager ock incasera de vitt utgrenade utborgningarne måste jag blott småningom förminska Rörelsen. Med de tillgångar jag då ägde anlade jag bryggeri, hvilket lämnar en god behållning, om god afsättning finnes, ock många gillade denna min plan, fast den icke uppgick till någon större behållning i brist på större omsättning — till betäckande af mina föregående förluster. Efter denna korta öfversigt af min stälning, torde Herr Häradshövdingen fråga Huru kunde det bära sig för andra Fabrikanter, ock icke för mig — Jo de som ägde egna Större Capitaler kunde just icke förlora om dock icke förtjäna någont, för att kunna Höja priset på sin vara lemnade de 6 ja ända till 12 månader credit, då jag endast kunde Lemna 3 månader och således måste bibehålla mitt gamla pris ock dessutom göra många kostsamma resor för att Hastigare kunna omsätta min vara ock indrifva Pengar till förfalna skulder, hvilket allt jag kunnat undvika om jag ägt en mera oberoende stälning som ännu mer försvårades af 1850 års svåra Pänninge kris . . . flerfaldiga gånger har jag köpt och Bytt mig till för snus arack och Rom, som jag i ankarsvis sålt på gästgifvaregårdar ock bekanta med förtjenst, nu rest till Stockholm för som ärnat var uppgöra om companiskap för snus fabrik ock Öhlbryggeris drifvande varom jag förut låtit ånongsera." Något kompaniskap blev det tydligen inte av och de bägge företagen gick honom så ur händerna.

Bryggeriet drevs med en arbetare och tillverkningsvärdet var 1851 521 riksdaler.

Liljedahl lämnade härmed det ekonomiska livet och åtog sig ombudskap vid mål inför tinget i Kisa och hovrätten i Jönköping, vilket blev hans huvudsakliga arbete. Han dog i Kisa den 10 december 1868.

Åren 1852—1856 ser det ut som om bryggeriet en tid drivits av borgensmännen i den Liljedahlska konkursen. Det var löjtnanten C. G. Törnbohm på Tjuk i V. Eneby och organisten A. Gustafsson i Kisa, som förordnades av häradsrätten att i egenskap av gode män övertaga förvaltningen.

Färgaren *F. O. Liljedahl* har någon gång under dessa år löst till sig bryggeriet och säljer 1856 till sin omyndige brorson, "Pharmaceuten *John Liljedahl*, $\frac{1}{5}$ del af sitt egande $\frac{1}{3}$ mantal kronoskatte Kulla, emot en med fader och målsman öfverenskommen köpesumma af två tusende riksdaler riksmünt. Afhändande sig ofvannämnde efter helt räknadt $\frac{1}{15}$ dels mantal Kulla, med de egor, som dertill blifvit tillskiftade och åbyggnader som särskildt äro öfverenskomna."

Redan 1857 säljer Pharmaciae Studiosus John Liljedahl tomten med det därå uppförda bryggeriet till landtbrukaren *J. A. Lodén* för 2.000 riksdaler riksmünt. Ett protokoll, fört vid av Kisa socken utsedd undersökningsnämnds sammanträde, hade företetts häradsrätten, i vilket antecknats "att den sökande tillkännagifvit sig vilja å bryggeritomten jemväl anlägga ett potaskebruk". Nämnden godkände lägenhetens avsöndring och föreslog den skatt, som borde av densamma utgå, till fem kappar råg.

Samma år anlägger Lodén ett ångbränneri, som inrymdes i bryggeribyggnadens vänstra halva. Han anställer även en bryggmästare, Carl Joh. Löndqvist, som efter ett år efterträdes av Anders Fredrik Andersson. Bryggeriet kallas nu Östra Kulla Bryggeri. Det är det enda bryggeriet inom orten och 1860 tillverkas här 12.000 kannor öl, beräknat till ett värde av 4.000 riksdaler riksmünt. Året förut var tillverkningsvärdet till och med uppe i 7.197 riksdaler riksmünt, och bryggeriet hade 3 anställda arbetare. Härefter går tillverkningen ned och i kronofogdens femårsberättelse 1861—1865 finner man att "Endast Ett Bayerskt Ölbrüggeri finnes inom orten, som dock icke alltid har tillgång på drickbar vara. Tvenne mindre Ölbrüggerier finnes väl äfven, men obetydliga och knappt nämnvärda." Den försämrade kvaliteten på ölet beror tydligen på att bryggare Andersson flyttar från Kisa 1861 och ingen kvalificerad kraft finnes på flera år.

Johan August Lodén var född på Drögshult i Nykils socken den 15/9 1824, där fadern, Lars Lodén, var inspektor. Han ägde åren 1851—1853 samman med kronolänsman Pedro Ad. Dalstedt, Skedevid i Tjärstads socken, därefter Hökhult i Skeda socken, varifrån han flyttade till Kisa 1862 och bosatte sig på Kulla Bryggeriet. Några år senare inköper han lägenheten Helltorp i Kisa och bygger där ett stort tvåvåningshus dit han flyttar 1869. 1883 blir han fiskeriinstruktör, vilken befattning han innehar till sin död den 11/8 1885. I handlingar står han för lantbrukare men kallades vanligen patron. Han var gift den 14/1 1847 med Ulrika Lovisa Du Rietz, född 2/6 1816, död i Tjärstads socken den 21/4 1852, dotter av sjökaptenen på Sommenäs i Tidarsrums socken, Polykarpus Du Rietz och hans andra hustru Johanna Charlotta Eén.

En släkting till patron Lodén, som kände honom sedan sin ungdom, säger om honom, att han var hela samhällets hjälpreda. Hon minns honom som en lång och ståtlig man med ett väldigt ärr mitt i pannan, vilket han under en av sina många jaktfärder fått, då han, förföljande en lo, ramlade ut för ett halt berg och slog håll på pannan. 1863 var han med och bildade en skarpskytteförening i Kisa. Han ville gärna göra det trevligt för sina vänner med bl. a. teaterföreställningar i hemmet och skridskofester på Kisa-sjöns is. Runt skridskobanan brann marschaller och där bjöds på varm glögg. Ett stående uttryck efter gamle Lodax, som hans vänner kallade honom var: "Är det något till klocka, så är det toddydags nu". Vid Helltorp hade han en smedja där han gärna höll till och smidde lås av olika slag; bl. a. gevärslås. Hans hem förestods av två svägerskor, den långa, sirliga Jeanna och den ytterst välvilliga, fetlagda Augusta, båda ogifta.

Någon ekonom var inte patron Lodén och mer än 6 år kunde han inte behålla bryggeriet, vilket han in-tecknat flera gånger hos svägerskan Augusta Du Rietz och riksdagsman C. J. Johansson i Björksnäs, Kisa. Från en anspråkslös början hade han dock arbetat upp bryggeriet betydligt, anställt bryggmästare och anlagt bränneri.

1863 säljer han Östra Kulla "med alla å lägenheten uppförde byggnader, såsom boningshus, bränneri och bryggeri samt källare med mera, jemte alla till bränneriet och bryggeriet hörande så lösa som fasta inventarier, såsom redskap, kärl, förråd af hartz och humla, kork och glas, färdigt öhl, korn och malt, wedupplag och öfrige skogseffekter, samt mera sådant af hvad namn och beskaffenhet inventarierna vara må, äfwensom mig tillhörige och i boningshuset befintlige möbler och husgeråd, allt sådant det för ögonen befinnes och i särskild förteckning uppräknas". Köpeskillingen var på 16.000 riksdaler riksmünt, varav 10.000 riksdaler för fasta egendomen med därå uppförd åbyggnad, och 6.000 riksdaler för inventarierna jämte möbler. Köpare voro riksdagsfullmäktigen Carl Johansson i Björksnäs, Kisa socken, och lanthushållaren Peter Nilsson i Gäckilsbo, Nykils socken.

Lodéns svägerska, fröken *Augusta Du Rietz*, arrenderar nu bryggeriet till omkring 1870 då hon själv blir ägarinna till halva bryggeriet och bränneriet. Peter Nilsson i Gäckilsbo gör konkurs och hon inköper då hans andel.

Augusta Wilhelmina Du Rietz föddes den 7/7 1815 på Sommenäs i Tidersrums socken. Efter svågerns död köper hon Helltorp och bor kvar där några år varefter hon flyttar från Kisa till sin systerdotter Hilma Wetterström, född Lodén. Hon dör där någon gång i slutet av 1890-talet.

1868 öppnar riksdagsman C. J. Johansson matservering vid bryggeriet och anhåller samtidigt hos kommunalnämnden att få försälja mat, kaffe, maltdrycker och vin. Ansökan bifalles utom för vinet. Nämnden har inga anmärkningar utom en medlem, som begärde "att i Protocollet skulle anföras det förhållande, att under nyssförflutne marknad i Kisa, då ifrågakvarande Wärdshus hölls för allmänheten öppet, C. J. Johansson under namn af skänk tilldelade sine Gäster Brännvin till af dem requirerad mat och Kaffe". Från denna tid och till 1902 serveras så i en sal innanför ölserveringen mat, kaffe och maltdrycker till förtäring på stället. Serveringen övertages tidigt av bryggare J. A. Carlsson vid bryggeriet.

Vad beträffar ölutskänkningen må antecknas följande ur "Protocoll vid Extra Kommunal-Stämman 13 Juni 1875": "I afseende å det behöfliga antalet af öhl-försäljnings-stugor inom socknen, ansåg församlingen att, utom å Kisa Gästgifvaregård, bifall till högst fyra sådane till förtäring på stället borde tillstyrkas nemligen å Jernhandlaren J. Carlsson, Bryggaren J. A. Carlsson och Enkefru Sofi Lundgren alla boende i Kisa, samt å G. A. Gustafsson i Wäderhult under Fröåsa". Nämnden ansåg det önskvärt att all försäljning å sön- och helgdagar må förbjudas från kl. 6 lördagsafton till kl. 6 måndagsmorgon med undantag för bryggeriet i Kisa, där öl fick tillhandahållas allmänheten varje helgdag efter gudstjänsten och till kl. 3 em.

Från omkring 1873 till 1876 står Nils Fredric Nilsohn och Co. som arrendator av bryggeriet enligt husförhörslängden. Nilsohn var brännmästare vid Kullabränneriet.

En bryggeridräng hade här 1873 en dagpenning av 1:25 kr.

Riksdagsman C. J. Johansson sålde 1876 sin del av bränneriet och bryggeriet till 4 av sina söner vilka bekommit övriga delar i halva egendomen genom arv från sin avlidna mor, Anna Lovisa Eriksdotter, samt genom köp från en femte bror.

Carl Johan Johansson var född den 10/11 1823 och var av den gamla Korpklövssläkten. Mångbetrodd kommunalman och siste riksdagsman i bondeståndet från orten. Ägde Björksnäs i Kisa socken. Byggde gamla Sparbankshuset i Kisa, där han bodde en tid, varpå han flyttade till Öster-

äng vid kyrkan och dog där 15/5 1895. Han var gift första gången med Anna Lovisa Eriksdotter, f. 25/8 1822, d. 1/2 1869, andra med Märta Helena Persdotter, f. 30/5 1825, d. 21/11 1902.

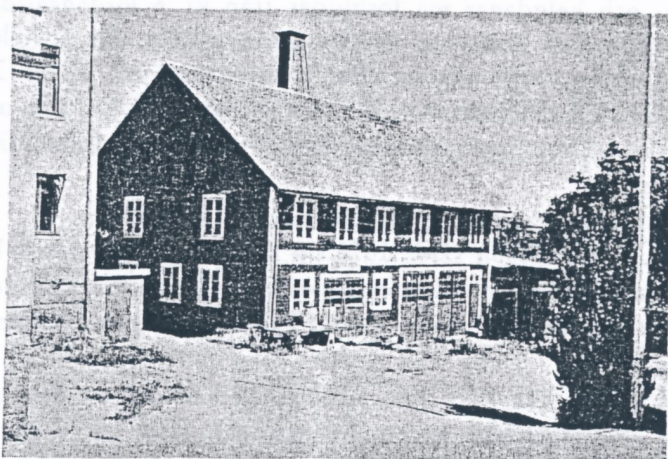
Enligt brandförsäkringen av år 1877 finnes i bränneri- och bryggeribyggnaden väggfast eller inbyggt: "14 mäske- och jäskar, 2^{ne} bryggpannor och 1 ångpanna af koppar samt en brännvinsapparat, äfven af koppar, förutom mäskepannor, som äro af trä". Brandstodskommittén tillstyrkte, att vid egendomen skall finnas brandredskap "af En mindre Slangspruta samt 2^{ne} Handsprutor, 2 st. Båtshakar, 2 st. Brandstegar och 3 st. Embar".

1877—1885 äges bryggeriet enligt husförhörslängderna av "Bryggeri-Bolaget". Det så kallade Bryggeri-Bolaget bestod förmodligen av ägarna: fröken Du Rietz och bröderna Carlsson, riksdagsman Johanssons söner. Brännmästare Nilsohn är kvar, troligen fortfarande som arrendator, och medräknas möjligen i "bolaget", ty mellan åren 1878—1882 anhåller han, under namn av N. F. Nilsohn och Co., hos kommunalnämnden om rätt att få försälja maltdrycker.

1885 köper bryggare J. A. Carlsson och hans hustru Lovisa Nilsson halva Östra Kulla bryggeri- och brännerilägenhet av fröken Augusta Du Rietz för 8.000 kronor (6.000 för lägenheten och 2.000 för inventarierna). Samma år köper bryggare Carlsson även den andra hälften och ger för denna 7.400 kronor (6.000 för fastigheten och 1.400 för inventarierna). Säljare är här riksdagsman C. J. Johanssons söner samt förmyndarna för deras avlidne brors änka och omyndiga barn.

Bryggare *Johan August Carlsson*, som nu blir ägare till hela Östra Kulla Bryggeri (bränneriet upphörde vid denna tid), var född i Kisa socken den 11/7 1842 och dog i Kisa den 9/10 1894. Troligen hade han lärt sig yrket i Kisabryggeriet och framträder redan i januari 1874 som bryggare därstädes i en ansökan till kommunalnämnden om att vid bryggeriet få försälja öl, porter, kokat kaffe och svagdricka. Hans hustru Inga Lovisa Nilsson, f. 12/5 1835, d. i V. Eneby 7/7 1930, var en ovanligt duglig och rejäl kvinna. Hon skötte matserveringen vid bryggeriet och hade samtidigt brödförsäljning. Kl. 2 på morgonen började bakningen. Det sägs att hennes mat var så präktig, att den konkurrerade med hotellets. Hela dagen stod bordet dukat i matsalen. Fru Carlsson var barsk, och det måste hon också vara för att med kraftig hand kunna hålla samman det hela.

Bryggare Carlsson var välvillig och omtyckt av sina arbetare, trivdes i sällskap och var frikostig. Ville man ha en tand utdragen, vände man sig till honom och fick då stiga in i salen innanför ölserveringen. Där hade han tänger till hands. Av sina egna arbetare tog han inget betalt utan gav dem istället en slant om de lät bli att skrika, och utomstående, som sökte honom

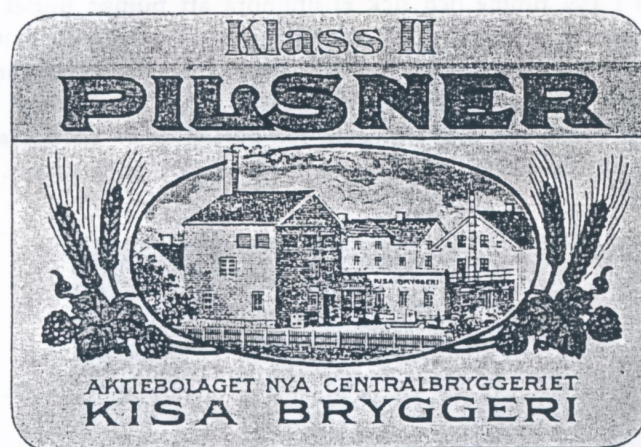
Kisa bryggeri 1896—1924

i sådant ärende, bjöd han gärna på öl eller brännvin. Den gamla bränneri-lokalen var nu uthyrd till plåtslagare Wilhelm Kinnander, som där hade plåtslageri. Denne blev ofta ombedd att komma upp och hålla huvudet på "patienten" vid tandutdragningarna.

Från början var bryggeriets huvudsakliga tillverkning bayerskt öl och svagdricka. Ölet gick dock inte alltid åt, medan det var gott, varför garveriet brukade inköpa det sura ölet och göra järnsvärta av det. Detta tillgick så, att man hällde järnfilsspån i ölet, varefter det fick stå och rosta. Härmed färgades lädret svart. En och annan av garveriarbetarna passade på och tog sig ett rus, trots den sura smaken, innan järnfilsspånen fylldes på.

Porter tillverkades inte utan kom med båt på Kinda kanal till Hovby bryggeri och kördes sedan ned till bryggeriet, där det lagrades i källaren under boningshuset.

Vid kommunalnämndens sammanträde den 18 mars 1894 beslöts med 7 röster mot en, att bryggare J. A. Carlssons anhållan om att vid Östra Kulla bryggeri få försälja maltdrycker till förtäring på stället, skulle tillstyrkas. Emot detta beslut reserverade sig ledamoten S. V. Carlsson i Bromhult av följande skäl: "Som det är väl känt att ölet då det förtäres i större kvantitet är rusgifvande och skadligt för kroppen, och det är alldeles för dyrt så att ungdomen mången gång förtär ganska mycket på ett allt för lättsinnigt och slösaktigt sätt, och då det tillverkas så dåligt öl på Kisa bryggeri att det icke kan användas till hela behovet i Kisa, utan mera bemedlade, som ha råd att taga 10 liter, icke tager sitt öl på Kisa bryggeri utan istället hos smides-handlaren Frans Andersson i Kisa, hvilket öl är hämtat från Linköping,

Bryggeriets etikett

hvaraf framgår att detta är mycket bättre, på grund af det anförda synes det mig oriktigt att tillstyrka denna ölförsäljning för att till den mindre bemedlade befolkningen utsälja ett sämre sorts öl". Det sägs av dem som minns det, att ölet var starkt på Kisabryggeriet, varför ovannämnda anmärkning också får tagas med en viss reservation.

Någon rangskillnad fanns ej på ölserveringen. De rika bönderna satt samman med de fattiga och pokulerade, och många kunde sitta där hela dagarna. Bland stamkunderna fanns en rad av rätt tvivelaktiv extraktion som Smålands-Jösse, Anders Brännvin, Jocke Snipp, Kalle Buding, Måsse Drämmare och vad de nu hette. De levde alla efter de tyska bryggmästar-nas glada § 11 "Trink immer noch weiter".

1894 dör bryggare Carlsson och bryggeriet övertas av hans sterbhus, som 1895 arrenderar ut det till bryggare Oscar Friedleiff från Tranås på nio år och nio månader (1/2 1895—1/11 1904). Han lämnade dock arrendet 1901, då bryggeriet såldes. I arrendebestämmelserna ingick, att arrendatorn under

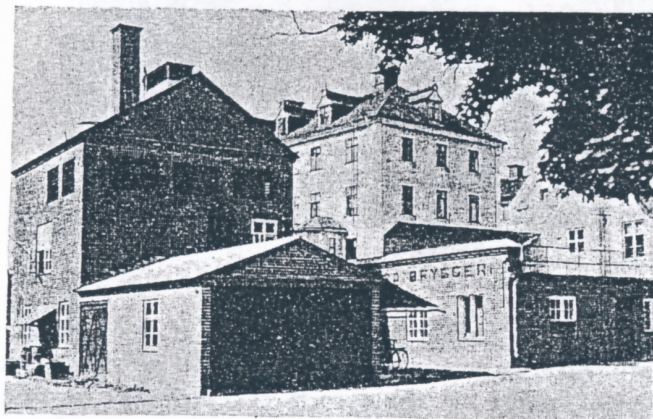
Åren 1895—1896 skulle låta riva bryggeribygnaden och uppföra den i dess förra storlek och med cementerade golv i bottenvåningen samt ny kölna, å den plats där uthusen då befann sig, eller öster om iskällaren, samt å dåvarande bryggeriplan låta uppföra en ny uthusbyggnad med spiltplats för tio hästar och 2 kor, vedbod m. m. Till ombyggnaden fick användas alla de gamla uthusen samt det timmer, som fanns på platsen. Ägarna tillsläppte plank och bräder, som kunde erfordras för bryggeriets ombyggnad. All övrig materiel tillsläpptes av arrendatorn. Arrendet var 1.000 kronor om året.

I sin ansökan, den 10 mars 1899, till kommunalnämnden om utskänkingsrättigheter påpekar Friedleiff att "Då af ålder varit brukligt att inom Kisa bysamhälle, i dess norra del eller vid bryggeriet, funnits en lokal där allmänheten tillhandahållits mat, kaffe och maldrycker till förtäring på stället... samt då undertecknad anser att denna försäljning till förtäring på stället främjar god ordning, därför att den kraftigt motverkar att öl förtäres utomhus å gator samt närliggande gårdar, får jag härmed anhålla att under 3 år... vid Kisa Bryggeri måtte få inrättas ett ställe för servering...".

Bryggare Oscar Friedleiff var en mycket omtyckt och synnerligen präktig man. Flera kommunala uppdrag inom Kisa tilldelades honom även. Han grälade aldrig på sina arbetare och var det någon som slog sönder några flaskor eller gjorde några fel sade han bara, att det kunde hända vem som helst. Han hade sådan respekt med sig, att han ej behövde säga till mycket om en sak för att bli åtlydd.

Den byggnad som nu uppfördes för bryggeriet är den, där för närvarande Thells plåtslageri är inrymt.

Ett drygt arbete var att pumpa upp vörten i kylskeppet. Två man var sysselsatta därmed i 1½ timme och fick ej upphöra att pumpa under den tiden. Från kylskeppet i det nya huset och till lagerkällaren hade man en ledning, som monterades upp varje gång ölet skulle påfyllas. Tappningen skedde i lagerkällaren. Vannor på 50 och 100 flaskor tappades upp och bars upp i ölserveringen. Innan det fanns maskin för korkning av flaskor slogs korkarna i med en klubba, sedan de först mjukats upp i varmt vatten.

Kisa bryggeri

Friedleiff var även fanjunkare, varför han långa tider var borta i militär-tjänst. Bryggningen sköttes därför av August Johnsson. Den sistnämnde hade kommit till bryggeriet som ölutkörare 1890, lärt sig brygga och fungerade som bryggmästare från 1898. Han var ett stort original och många historier berättas om honom.

Under åren 1896—1898 förvärvar bryggare J. A. Carlssons svärson, handlanden i Spångsholm, V. Eneby, Johan August Larsson, bryggeriet i sin helhet genom köp från de övriga sterbhusdelägarna. Han dör dock redan 1899 och hans änka Selma Augusta Larsson säljer 1901 bryggeriet till dåvarande bryggare Axel Andersson från Opphem för 28.000 kronor.

Bryggare Axel Andersson bygger på lagerkällarnas plats ett stort fyra-våningars hus (Skandinaviens största trähus). I en våning i detta inredes hotell, vilket kallades Svea. Huset kallas så fortfarande fast hotellet för längesedan är borta. Bryggeriets gamla matservering övergår nu 1902 i hotell Svea och därmed är det slut på bryggarnas funktion som traktörer. Nyå lager och iskällare byggdes längs det gamla boningshusets södra långsida och i samband med dess källare, vilken nu blir tappningskällare. Endast det platta taket synes ovan jord.

Ölserveringen var fortfarande kvar i det gamla bostadshuset och vid ansökan 1903 till kommunalnämnden om utskänkningsrättigheter bifalles denna bl. a. därför att "... de lokaler, uti hvilka Andersson kommer att utföra utskänkningsrättigheten ifråga äro tillräckligt rymliga och försedda med fönster för ventilation samt i öfrigt snygga och ljusa".

Kommunalnämnden bestämmer 1904 om öppethållande av bryggeriet "att utskänkningsdagen å mötesdagar då den hittills öppenhållits till kl. 12 midd. måtte få fortgå till kl. 4 e. m.; detta senare under förutsättning att sökandens afhämtningsaffär samtidigt stänger, enligt af honom gjort erbjudande, hvarigenom torde undanrödjas den hittills obehagliga och mången gång störande ordningen, att en del folk till sent på kvällarna uppehålla sig å vägar och annorstädes kring bryggeriet, drickande öl ur buteljer".

Stallen och uthusen flyttas bakom bryggeribyggnaden och på dessas plats anlägger nu, på uppdrag av bryggare Andersson, trädgårdsdirektör Mohr från Linköping en plantering med buskar och träd. Här ställes bord och stolar om somrarna och från en liten kiosk med lucka i väggen fick man hämta flaskor och glas.

1906 kostade lagerölet 9 öre halvan, pilsner 12 öre.

1910 flyttades serveringen från de bägge rummen på västra gaveln i det gamla boningshuset till ett stort rum på den östra, där densamma fortfarande är. I de gamla serveringslokalerna inreddes lokaler för Stockholms köpmannabanks Kisakontor, vilken senare övergick i Skånska handelsbanken och slutligen i Skandinaviska kreditaktiebolaget. Vid den sistnämndas avflyttning omändrades lokalerna till charkuteriaffär för firman Banck & Nilsson. Några år omkring 1920 hade bryggeriet ingen inomhusservering och var då serveringslokalerna uthyrda till Maria Patrikssons manufakturaffär.

Under Friedleiffs arrende skötte, som förut nämnts, August Johnsson bryggmästarejänsten, med vilket han fortsatte några år under direktör Andersson, varefter bryggmästare *Bertil Fagerberg* efterträdde honom och sedan kom efter varandra *Samuel Sandberg* och *Germanus Weiner*. Härpå följer några år då August Johnsson åter sköter tillverkningen. Direktör Axel Anderssons son, *Thor Andersson*, blev så disponent vid bryggeriet 1924—1929. 1924 ombyggdes själva bryggeriet och moderniserades under disponent Thor Anderssons ledning. Bryggeribyggnaden, som Friedleiff byggde, slopades nu och en ny byggnad av tegel uppfördes öster om det gamla bostadshuset och förbands med dess källare.

Första lastbilen skaffade bryggeriet 1912 — den första i samhället.

Omkring 1915—1923 togs pilsnern från bryggeriet i Vimmerby. Lageröl och läskedrycker tillverkades fortfarande. Först med disponent Thor Anderssons ankomst 1924 började bryggeriet egen pilsnertillverkning.

Direktör Axel Andersson föddes i Tidervals socken den 18/1 1862; kommunalnämndsordförande i Tidervals 1887—1890, i Tjärstad 1897—1901, nämndeman, direktör för Stockholms köpmannabanks Kisakontor 1910 och fortfarande sedan denna uppgått i Skånska handelsbanken och slutligen i Skandinaviska kreditaktiebolaget till dess upphörande i Kisa, ordförande i Kisa kommunalstämma, ordförande i municipalnämnden, ledamot i styrelsen för Kisa Häradssparbank, ordförande i styrelsen för Kisa häradsskogsallmänningar. Drev svagdricksbryggeri och bageri i Opphem 1895—1900, Kisa bryggeri 1901—1929. En av Östergötlands största auktionsförrättare under mer än 50 år. G. första gången 27/3 1887 m. Josefina Carolina Jakobsson, f. 25/12 1864, d. 29/4 1897, andra gången 28/4 1898 m. Alfrida Salomonsson, f. 7/2 1870, d. 27/4 1924.

Den 1 april 1929 säljer direktör Andersson det nya bryggeriet samt det gamla boningshuset med ölserveringen till Centralbryggeriet i Linköping! Samma år blir bryggmästare Carl Fridström chef för Kisabryggeriet och han innehar fortfarande denna plats.

Efter Centralbryggeriets övertagande förnyades tappningen 1930 och 1939. Nytt bryggverk inmonterades 1938. All tillverkning nedlades 1945 men ölserveringen drives fortfarande. Bryggeriet tjänstgör nu endast som nederlag för Centralbryggeriet. Kontorslokal hyrde bryggeriet till 1938 i direktör Anderssons fastighet "Svea". Sistnämnda år inreddes kontor över ölserveringen i det gamla bostadshuset. Det är fortfarande på samma plats.

Filosofi:

En professor i filosofi stod framför sin klass och hade några föremål framför sig. När lektionen började, plockade han tyst upp en stor tom majonnäsburk och började fylla den med stenar. Han frågade sedan studenterna om burken var full.

De var överens om att så var fallet. Professorn plockade då upp ett skrin med småsten och hällde dem i burken. Han skakade burken lätt. Småstenarna nullade ner i de öppna områdena mellan stenarna. Han frågade sedan studenterna igen om burken var full. De höll med om att den var det.

Studenterna skrattade. Professorn plockade nu upp ett skrin med sand och hällde sanden i burken. Sanden fyllde naturligtvis upp allt tomt utrymme. "Nu," sa professorn, "vill jag att ni ser detta som era liv. Stenar är viktiga saker - din familj, din partner, din hälsa, dina barn, saker som om allting annat var borta och bara de fanns kvar, fortfarande skulle göra ditt liv fullt. Småstenar är de andra sakerna som du gillar; ditt arbete, ditt hus, din bil. Sand är allting annat. Små saker."

"Om du placerar sanden i burken först finns där inget utrymme för småsten eller stenar. Samma gäller ditt liv. Om du spenderar all din tid och energi på små saker, kommer du att aldrig ha rum för saker som är viktiga för dig. Lägg märke till saker som är viktiga för din lycka. Lek med dina barn. Ta dig tid för medicinska

kontroller. Ta din partner ut på dans. Där kommer alltid att finnas tid att gå till arbetet, städa huset och gå ut med soporna."

"Ta hand om stenarna först - saker som betyder något. Sätt dina prioriteter. Resten är bara sand."

Men då...

En student tog burken som de andra studenterna och professorn kommit överens om var full, och började hålla ett glas öl i den. Ölet fyllde naturligtvis kvarvarande mellanrum i burken, som nu var helt full.

Vilket bevisar:

...oavsett hur fullt ditt liv är, finns där alltid rum för en öl.

metro
MÅNDAG 17 JUNI 2002

Svenskt julöl vann första pris

Drycker Nils Oscar Bryggeri & Bränneri på Kungsholmen har gjort det igen. För två år sedan tog ölet Barley Wine hem segern i världens största och mest prestigefyllda öltävling World Beer Cup. Över 370 bryggerier från 40 länder tävlade med 100 olika ölsorter.

I år vann Julöl 2001 i klassen Strong Scotch Ale och dessutom kom bryggeriets öl Imperial Stout trea i klassen Foreign Style Stout. Maltet till Julöl 2001 kommer från mälteriet i Tärnö i Södermanland. (Metro)